

Sysmän kunnan toimielimille 10.6.2024

VUODEN 2025 TALOUSARVION SEKÄ VUOSIEN 2025 – 2027 TALOUSSUUNNITELMAN LAADINTAOHJEET

Talousarvion ja suunnitelman perusta

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvion ja taloussuunnitelman perustana on Sysmän kunnan strategia vuosille 2023 – 2025.

SYSMÄN STRATEGISET TAVOITTEET

- Sysmässä kävijöiden määrä kasvaa
- Elinkeino-ohjelma vuosille 2023-2025, elinvoiman ja monimuotoisuuden mahdollistava
- Yrittäjyyden toimintaedellytyksiä parannetaan, luodaan monipaikkaisuuden tiloja yrittäjille, etätyömahdollisuuksia lisätään
- Tasapainoinen talous, hyvän johtamisen ja tekemisen Sysmä
- Panostetaan hanketoimintaan, hyödynnetään apurahat
- Yhteistyön tekeminen hyvinvointialueen ja järjestöjen kanssa, lisätään kuntalaisten osallisuutta, tavoitteena hyvinvoivat lapset ja nuoret
- Lukion kehittäminen ja kansainvälistyminen, yhteiskoulun kokonaiskasvatuksellisuuden konsepti,
- Lomituspalvelut ovat osa kunnan menestystä, osa ruuantuotantoketjua ja huoltovarmuutta
- Riskien arviointi ja niihin ennakoiminen
- Ammattimaisen johtamisen kehittäminen monipaikkaisessa työyhteisössä, laadukas ja elinvoimainen toimintaympäristö

Toimielinten toiminnan ja talouden tulee olla linjassa Sysmän kunnan strategian kanssa. Strategian perustana olevia päälinjoja noudatetaan. Talousarvion laadinnassa noudatetaan edelleen valtuuston hyväksymän kuntastrategian linjausta. Toimielimen ja sitä johtavan valiokunnan on kiinnitettävä erityistä huomiota toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden asettamiseen ja niiden esittämiseen. Tavoitteet tulee olla mitattavissa joko määrällisillä tai laadullisilla mittareilla, numeraalisesti tai sanallisesti ja niiden toteutumista on voitava seurata.

Puolivuositain seurattavat tavoitteet, jotka raportoidaan kunnanhallitukselle sekä raportoinnista vastuussa olevat tahot:

Kunnanhallituksen strategian mukaiset tavoitteet 2023

ELINVOIMAINEN		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
<ul style="list-style-type: none">• Sysmässä kävijöiden määrä kasvaa	<ul style="list-style-type: none">• Markkinointiviestinnän kehittäminen strategiaan pohjautuen	<ul style="list-style-type: none">• Tarvekysely Sysmän näkyvyyden parantamiseksi (verkkosivu-uudistus, valokuvat, messuosasto, esitteet, markkinointimateriaalien hankinta)

<ul style="list-style-type: none"> • Elinvoiman ja monimuotoisuuden mahdollistava 	<ul style="list-style-type: none"> • Satama-alueiden kehittäminen <p>Etsitään hanke sataman elinvoimaisuuden kehittämiseen. Esim. kalatalouden, järvimatkailun ja -harrastamisen tukemiseksi ja eteenpäinviemiseksi</p> <p>Käynnissä on Salpausselkä ProFishing yritysryhmähanke 1.3.2022 – 31.12.2023</p> <p>Lisäpalvelut satamiin kuten jäähilekone, purjeveneiden huoltotanko</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hankesuunnitelman teko
<ul style="list-style-type: none"> • Laadukas ja elinvoimainen toimintaympäristö 	<ul style="list-style-type: none"> • Selvitetään toimijoiden mielipiteitä <p>Kartoitetaan haasteet, jotta voidaan lähteä ratkaisemaan niitä. Mistä työvoimaa esim. kausityöhön ravintola-alalle?</p> <p>Voidaan reagoida esim. koulutustarjonnan järjestämisellä (hygieniä-alkoholianniskelupasit, suomenkielen kurssit)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Selvitys työvoiman ja yrittäjyyden haasteista yhdessä Pienten kuntien akatemian kanssa
<ul style="list-style-type: none"> • Elinvoimaohjelma vuosille 2023-2025 	<ul style="list-style-type: none"> • Elinvoimaisuuden kasvattaminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Elinvoimatyöryhmän perustaminen ja aikataulutuksen aloitus 2023

- Parannetaan yrittäjyyden toimintaedellytyksiä
- Ostopalvelujen käyttö osana lomituspalveluja
- Sopimusten lukumäärä/vuosi
Lomitetut päivät/vuosi

HYVINVOIVA		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
<ul style="list-style-type: none"> • Tasapainoinen talous on kaiken päätöksenteon taustalla ja mahdollistaa kunnan palvelut ja investoinnit 	<ul style="list-style-type: none"> • Lean-periaatteiden mukainen toiminta 	<ul style="list-style-type: none"> • Neljännesvuosikatsaukset
<ul style="list-style-type: none"> • Hankkeiden ja apurahojen hyödyntäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kulttuurihyvinvoinnin verkoston luominen (Päijät-Hämeen kulttuurin suunta 2030 -hanke) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kulttuuritapahtumien määrän lisääntyminen
<ul style="list-style-type: none"> • Kuntalaisten osallisuuden edistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntalaisfoorumien ja tapahtumien järjestäminen • Kuulemiset kaavojen yhteydessä 	<ul style="list-style-type: none"> • Tapahtumien määrät, osallistujien määrät • Kuulemiset osallistumis- ja arviointisuunnitelmien mukaan

UUDISTAVA		
Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
<ul style="list-style-type: none"> Lukion kehittäminen ja kansainvälistyminen 	<ul style="list-style-type: none"> Kansainvälisten väylien etsiminen ja hyödyntäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Lukion kansainvälistyminen alkaa
<ul style="list-style-type: none"> Ammattimainen johtaminen monipaikkaisessa työyhteisössä ml. toiminnan kehittäminen ja uudistaminen (lomituspalvelut) 	<ul style="list-style-type: none"> Kartoitetaan toimintaympäristön ymmärtämiseksi osatekijöitä, osana strategista suunnittelua Toimintaa ohjaavien jatkuvien mittareiden kehittäminen Sähköisten palvelujen käytön edistäminen 	<ul style="list-style-type: none"> PESTEL- ja SWOT-analyysit Mittareiden kuukausittainen seuranta lomahallinnon palaverissa Asiakkaiden lomitusnetin käyttöaste
<ul style="list-style-type: none"> Lomituspalvelut osana ruoantuotantoketjua ja huoltovarmuutta 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakaspalvelukysely 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakaspalautekysely vuodelta 2023 Tilakäyntien lkm/vuosineljännes Toteutuneet vuosilomapäivät/yrittäjä/vuosi
<ul style="list-style-type: none"> Lomituspalvelut osana Sysmän kunnan menestystä 	<ul style="list-style-type: none"> Viestintäsuunnitelman päivitys Tiedotustoiminta Sidosryhmien tarpeiden ymmärtäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Päivitetty viestintäsuunnitelma 2023 Tiedotus asiakkaat kpl/kk Tiedotus henkilöstö kpl/kk Yhteistoimintaryhmän kokous 2 kpl
<ul style="list-style-type: none"> Laadukas ja elinvoimainen toimintaympäristö 	<ul style="list-style-type: none"> Lomittajan työn tunnetuksi tekeminen ja markkinointi Työsuhteisten ja ostopalvelulomittajien rekrytointi Selvitetään yrittäjien mielipiteitä 	<ul style="list-style-type: none"> Markkinointiviestinnän toimet kpl/kk Uudet vakituiset työsuhteet ja uudet ostopalvelusopimukset, kpl/vuosineljännes Yhteiset kokoontumiset hankkeiden, työllisyyden ja elinvoiman parissa

Määräraha tai siinä pysyminen tai lakisääteisten velvoitteiden täyttäminen eivät itsessään ole kuntalain tarkoittamia tavoitteita. Tavoitteita ovat lisäarvoa tuottavat toiminnot, joita voidaan mitata. Toteutuneen vuoden raportti tavoitteiden toteutumisesta esitetään tilinpäätöksessä.

Sitovien tavoitteiden lisäksi talousarviossa esitetään informaatiota lisäävää mittaristoa.

Sitovuus

Tavoitteisiin liittyvät talousarviovuotta koskevat toimenpiteet ovat valtuustoon nähden sitovia. Talousarvion määrärahat ovat bruttomääräisinä sitovia valtuustoon nähden tulosaluetasolla. Suunnitelmavuosien tavoitteet ja määrärahat ovat suuntaa antavia.

Investointien sitovuus on aina valtuustoon nähden:

- kiinteä omaisuus
- talonrakennus hankekohtaisesti
- kunnallistekniset hankkeet yhteismääränä
- irtaimistohankkeet toimielinkohtaisesti

Talousarvion laadinta

Toimielimien on vuoden 2025 talousarvion laadinnassa kiinnitettävä huomioita toiminnan taloudellisuuteen. TE-24 tuomat muutokset suunnitteluvuodesta 2025 alkaen otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan. Kunnan rahoitusvastuu tulee laajenemaan, vaikka työllisyyden hoidon rahoitusta huomioidaan valtionosuuksissa.

Sivistystoimen on huomioitava, että koulujen työsuunnitelmien kehystä käytetään tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Oppilasmäärien lasku ja opettajien tarve otetaan laskelmissa huomioon. Talousarvion laadinnan lähtötaso on vuoden 2024 talousarvio, toimintakatteen (-9.373.350 €) muutos koko kunnan tasolla -4,0 % toteutetaan tuottoja lisäämällä ja/tai kuluja vähentämällä ei kuitenkaan avustuksia leikkaamalla.

Suunnitelmavuosille päätettävien rakennusinvestointien osalta lainan nostoon varattava määräraha päätetään erikseen.

Vuoden 2025 talousarvioon sisällytetään toistamiseen osallistuva budjetointi. Määrärahaa varataan max 30.000 eur, mikä jaetaan saatujen ideoiden pohjalta hankkeille. Osallistuvan budjetoinnin toteutuksesta vastaa joko hyvinvointivaliokunta tai elinvoima.

Valtionosuudet kasvavat vuonna 2025 euromääräisesti arviolta 380 t €. Tästä te-uudistuksen vos on 473 t€, joten kunnan omiin muihin tehtäviin kohdentuva valtionosuus laskee siis 93 t €. Te-uudistuksen vos menee täysin kuntien työllisyyden hoidon tehtäviin eikä tule yksistään siihen edes riittämään. Verotulojen ennakoitaan kasvavan 372 t€. Laskelmissa inflaation suuruus on huomioitu 2,5 prosentin suuruusena.

Kunnanhallituksella on päätösvalta uuden henkilöstön rekrytointia koskevissa asioissa kokonaistilanteen koordinoimiseksi. Määräaikaisten työntekijöiden sekä ulkopuolisten sijaisten palkkaaminen on kunnanjohtajan päätösvallassa. Äkillisessä tarpeessa yksikön esimies voi palkata ulkopuolisen sijaisen, mutta päätös on annettava tiedoksi kunnanjohtajalle. Ensisijaisesti sijaistuksissa käytetään henkilöstön vapaata työresurssia yli yksikkörajojen. Sijaistusta on tarjottava myös osa-aikaisille. Oman henkilöstön käytöstä sijaisena päättää yksikön esimies. Toimielinten pitää huomioida talousarvioehdotuksessaan henkilöstösuunnitelman muutokset vuosille 2025 – 2027.

Työ- ja virkaehtosopimuksien sopimuskausi on 1.5.2022 – 30.4.2025. Sopimuskauden ensimmäinen yleiskorotus on toteutettu 1.6.2022, korotuksen suuruus oli 46 euroa mutta kuitenkin vähintään 2 %.

Toinen yleiskorotus, 1,5 %, toteutui 1.6.2023. Kolmas yleiskorotus tehtiin 1.6.2024 ja sen suuruus oli 2,27 %.

Palkat vuodelle 2025 lasketaan henkilöittäin sopimusratkaisun mukaan.

Palkkojen sivukulut:

• KuEI palkkaperusteinen prosentti	16,80 %
• VaEI-maksu	16,40 %
• Sairausvakuutusmaksu	1,73 %
• Työttömyysvakuutusmaksu	0,57 %
• Tapaturmavakuutusmaksu, keskimäärin	0,50 %
• Tapaturmavakuutusmaksu, lomitustoiminta, keskimäärin	4,00 %
• Taloudellinen tuki	0,034 %
• Tasausmaksu vuodelle 2025 laskee 17,5 %, arviosumma 198 964,20 €	

Muita ohjeita:

- Lakisääteisiä maksuja ja taksoja korotetaan lain asettamalle tasolle
- Muita maksuja ja taksoja pyritään korottamaan palvelusta kunnalle aiheutuneiden kulujen tasolle
- Tiedossa olevat tuloarviot ja menomäärärahat on otettava talousarvioon mahdollisimman realistisella tasolla
- Tekninen toimi laatii investointisuunnitelman koko suunnittelukaudelle. Suunnitelmille on merkittävä tärkeysjärjestys.

Tekniset laadintaohjeet

Määrärahat

- Toimialat syöttävät talousarviomäärärahaesityksensä taloussuunnitteluohjelmaan, ellei toisin ole talouspäällikön kanssa sovittu. Määrärahat ovat muutoin arvonlisäverottomia, mutta rajoitteen vuokraustoiminnan kustannuksiin sisältyy arvonlisävero, myös sisäisiin kustannuksiin.
- Talouspäällikkö syöttää teknisen toimiston laskeman investointiosan suunnitteluohjelmaan keskitetysti, samoin talousarvion tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan.
- Toimialat tarkistavat henkilöstösuunnitelmansa palkkasihteerin kanssa. Palkkasihteerin laskee palkat mahdollisine korotuksineen ja sivukuluineen talousarviota varten ja toimittaa taulukot toimialoille suunnitteluohjelmaan kirjausta varten sekä tiedoksi talouspäällikölle.
- KuEI –maksujen tasauslaskut talouspäällikkö syöttää keskitetysti suunnitteluohjelmaan,

Sisäiset määrärahaerät

Sisäiset määrärahaerät ovat yksikköjen sitovia määrärahoja ja vaikuttavat toimialan kokonaismäärärahoihin. Sisäiselle tulolle ja menolle pitää olla sisäinen vastine.

- Tekninen toimisto laskee kiinteistöjen vesi- ja jätevesiarviot ja kirjaa ne kiinteistöjen menoksi ja vesihuoltolaitoksen tuloksi. Huom! Kiinteistöille kirjattavat sisäiset menot yhteensä, on vesihuoltolaitoksen sisäinen tulo.

- Tekninen toimisto laskee 5620 työpalveluiden talousarvion ja jakaa työn myynnin kiinteistöille. Huom! Kiinteistöille kirjattavat sisäiset menot yhteensä, on työpalveluiden sisäinen tulo. Näistä suurin osa on jo ohjattu tulosityksiköille.
- Tekninen toimisto laatii sisäisiä vuokria perivien kiinteistöjen talousarviot sekä määrittää sisäiset vuokrat. Sisäiset vuokrakirjaukset tehdään yhteistyössä teknisen ja muiden hallintokuntien kesken, jotta sisäiset vuokramenot ovat yhteneväiset kiinteistöille kirjattavien vuokratulojen kanssa.

Talousarvion ja taloussuunnitelman laadinnan arvioitu aikataulu

Aikataulutusta on viitteellinen. Tähän kirjataan pääajankohdat ja tarvittaessa pidetään yhteisiä valmistelutilaisuuksia. Toimielimet vastaavat omasta valmistelustaan, jotta talousarviovalmistelu pysyy aikataulussa. Talousarvion 2025 ja suunnitteluvuosien aineiston muokkausta ja määrärahojen tarkennusta tapahtuu koko ajan hallituksen käsittelyyn asti.

Kk	Vko	Päivä	Aihe	Vastuu
Kesäkuu	24	10.6.	Kunnanhallitus, ta-laadinnan ohjeet	tp
Syyskuu	38	20.9.	Talousarvion ja su-vuosien numero-osat talouspäällikölle kirjattuna ohjelmaan Alustava investointiosa päällikölle Talousarvion su-vuosien tekstiosat talouspäällikölle	toimialajohtaja
Lokakuu	42	14.10.	Kunnanhallituksen iltakoulu, toimialat esittelevät talousarvionsa ja suunnitelmansa, tarkennusta	toimialajohtaja
Lokakuu		päätet. myöh.	Valtuustoseminaari, ta+suunn.	kj, tp, toimialajohtaja
Loka-marras	40-48		Valiokuntakäsittelyt	toimialajohtaja, vk
Marraskuu	46	11.11.	Kunnanhallitus, talousarvion ja su, alust. Veroprocentit valtuustoon	tp
	47	18.11.	Valtuustossa veroprocentit	tp
	48	25.11.	Kunnanhallitus, talousarvio ja su	tp
Joulu	51	16.12.	Valtuusto, talousarvio ja su	tp
Joulu-tammi	1-2		Ta jakelu, täytäntöönpano-ohjeet, kun hallitus ne hyväksynyt	tp
Tammi	2	8.1.	Kunnanhallitus, täytäntöönpano-ohjeet	tp
	5		Käyttösuunnitelmat tarkistettu, valiokuntiin miten vk:n kokoukset sijoittuvat	toimialajohtaja, vk

Lasse Peltonen
Vt. kunnanjohtaja

Susanna Leppänen
talouspäällikkö